

بخش قواعد - نثر

(GRAMMAR SECTION - PROSE)

۱۔ مصادر

مصادر مصدر کی جمع ہے۔ فارسی میں مصدر کے آخر میں 'دن' یا 'تن' آتا ہے۔ اردو میں فعل کے آخر میں 'نا' اور انگریزی میں verb کے شروع میں 'to' آتا ہے۔ انھیں علامت مصدر کہتے ہیں۔ مثلاً آمدن یعنی آنا، نشستن یعنی بیٹھنا۔ ہر مصدر کے آخر میں 'ن' آتا ہے۔ اگر مصدر سے 'ن' نکال دیں تو مادہ ماضی (ماضی مطلق صیغہ واحد غائب) بن جاتا ہے۔ جیسے آمدن سے آمد (وہ آیا) اور نشستن سے نشست (وہ بیٹھا) وغیرہ۔ ذیل میں مادہ ماضی اور مادہ مضارع دیے جا رہے ہیں۔

مصدر (Infinitive)	اردو معنی	Meaning in English	مادہ ماضی (Past stem)	مادہ مضارع (Present stem)
آمدن	آنا	To come	آمد	آید
رفتن	جانا	To go	رفت	رود
نوشتن	لکھنا	To write	نوشت	نویسد
خواندن	پڑھنا	To read	خواند	خواند
خوردن	کھانا	To eat	خورد	خورد
نوشیدن	پینا	To drink	نوشید	نوشد
خندیدن	ہنسا	To laugh	خندید	خندد
گریستن	رونا	To weep	گریست	گرید
آوردن	لانا	To bring	آورد	آورد
بُردن	لے جانا	To carry, to take away	بُرد	بُرد
خریدن	خریدنا	To buy	خرید	خرد
فروختن	بیچنا	To sell	فروخت	فروشد
زیستن	جینا، زندہ رہنا	To live	زیست	زید
مُردن	مرنا	To die	مُرد	میرد
ایستادن	کھڑا ہونا	To stand	ایستاد	ایستد
نشستن	بیٹھنا	To sit	نشست	نشید
دیدن	دیکھنا، ملنا	To see, to meet	دید	بند
پُرسیدن	پوچھنا	To ask	پُرسید	پُرسد
گفتن	کہنا	To say, to tell	گفت	گوید
ساختن	بنانا	To make, to build	ساخت	سازد
خوابیدن	سونا	To sleep	خوابید	خوابد
برخاستن	اُٹھنا	To rise	برخاست	برخیزد

مادہ مضارع (Present stem)	مادہ ماضی (Past stem)	Meaning in English	اردو معنی	مصدر (Infinitive)
زند	زد	To strike, to beat	مارنا	زدن
گُشد	گُشت	To kill	(جان سے) مارنا	گُشتن
کُند	کرد	To do	کرنا، انجام دینا	کردن
کُند	کُند	To dig, to root out	کھودنا، اکھیڑنا	کُندن
گُشد	کشید	To draw	کھینچنا	کشیدن
شناسد	شناخت	To recognise, to know	پہچاننا، جاننا	شناختن
آراید	آراست	To decorate	سجانا	آراستن
بُرد	بُريد	To cut	کاٹنا	بُريدن
پَرَد	پَريد	To fly	اُڑنا	پَريدن
بارد	باريد	To rain	بارش ہونا	باريدن
چيند	چيد	To pick up, to arrange	چننا، ترتيب دینا	چیدن
پوشد	پوشيد	To wear	پہننا	پوشیدن
دهد	داد	To give	دینا	دادن
جسد	جست	To climb, to jump	اُچھلنا، کودنا، چھلانگ لگانا	جستن
جُويد	جُست	To search, to find	ڈھونڈنا	جُستن
ترسد	ترسيد	To fear	ڈرنا	ترسيدن
دارد	داشت	To have	رکھنا	داشتن
بردارد	برداشت	To lift, to take	اُٹھانا، لینا	برداشتن
آموزد	آموخت	To learn, to teach	سیکھنا، سکھانا	آموختن
رويد	روئيد	To grow	اُگنا	روئیدن
کارد	کاشت	To grow, to sow	اُگانا، بونا	کاشتن
فرستد	فرستاد	To send	بھیجنا	فرستادن
نماید	نمود	To show	دکھلانا	نمودن
دود	دويد	To run	دوڑنا	دويدن
رساند	رسانيد	To reach	پہنچانا	رسانیدن
رسد	رسيد	To arrive, to reach, to ripe	پہنچنا، میوہ کا پکنا	رسیدن
سوزد	سوخت	To burn	جلنا، جلانا	سوختن

مادۀ مضارع (Present stem)	مادۀ ماضی (Past stem)	Meaning in English	اُردو معنی	مصدر (Infinitive)
افروزد	افروخت	To kindle, to shine	روشن کرنا، روشن ہونا	افروختن
گریزد	گریخت	To flee, to run away	بھاگنا، فرار کرنا	گریختن
آفریند	آفرید	To create	پیدا کرنا	آفریدن
باشد	باشید	To be	ہونا	باشیدن
شود	شد	To be, to become	ہونا	شدن
خواهد	خواست	To desire, to wish	مانگنا، چاہنا	خواستن
تواند	توانست	To can	سکنا	توانستن
باید	بایست	To be necessary, must	چاہنا، لازم ہونا	بایستن
شاید	شایست	To be fit, to be worthy of	چاہنا، مستحق ہونا	شایستن
شوید	شست	To wash	دھونا	شستن
آمیزد	آمیخت	To mix	ملانا	آمیختن
آزارد	آزرد	To annoy	ستانا	آزردن
آزماید	آزمود	To test	آزمانا	آزمودن
اندوزد	اندوخت	To amass	جمع کرنا، ذخیرہ کرنا	اندوختن
بخشد	بخشید	To forgive	خطا بخشنا	بخشیدن
بندد	بست	To shut, to tie	باندھنا	بستن
داند	دانست	To know	جاننا	دانستن
شنود	شنید	To hear	سننا	شنیدن
نهد	نهاد	To put, to place	رکھنا	نهادن
یابد	یافت	To find, to get	پانا	یافتن

1. Infinitives (مصادر)

In Persian, the infinitive is the form of verb which ends with 'تن' or 'دن'. In Urdu it ends with 'نا' whereas in English, it is followed by 'to'. These suffixes to infinitives are called علامت مصدر in Persian. Eg. آمدن to come; نشستن to sit. In Persian, every infinitive ends with ن. If ن is removed from مصدر, then simple past tense is obtained. Eg. آمد is obtained from آمدن (He/she came); نشست from نشستن (He/she sat) etc.